

ESCOLES I SERVEIS EDUCATIUUS DE LA COMARCA DE SÓLLER DURANT EL SEGLE XX

JAUME ALBERTÍ SASTRE¹

Resum. Aquest treball intenta fer llista de les escoles de la comarca de Sóller del fa poc acabat segle XX (1900-2000), informant del seu nom, adreça tipus (pública o privada), any d'inici i tancament (si s'ha produït) i etapes educatives i serveis que ofereix/ofereix. En cap moment hem volgut incloure els professionals que hi treballaven ni la pedagogia i didàctica que seguien tema prou sucós per a un altre estudi. A la seixantena de col·legis hi hem volgut afegir, encara que només sigui amb una pinzellada per la seva extensió i complexitat, altres serveis educatius fora de l'escola oficial, perquè també és prou important la tasca social acomplerta. Hem dividit el transcurs dels 100 anys amb uns capítols o etapes de visió general i a continuació els detalls on hi ha el llistat-fitxa de cada centre o institució educatives.

1. Situació de l'escola a Espanya a principis de segle

Fins el 18 d'abril del 1900 no existeix un ministeri d'Instrucció Pública de l'Estat Espanyol. A partir del 1901 els mestres passen a cobrar el sou de l'Estat, i no dels ajuntaments.

A l'escola pública la majoria d'edificis són de lloguer, cases d'habitatge habilitant una sala gran com aula. Els ajuntaments es fan càrrec dels lloguers.

La totalitat de les escoles públiques i la majoria de les privades són unitàries, d'un sol mestre. Algunes arriben a tenir un centenar d'alumnes per aula. Posteriorment es possibilita que en passar de 70 infants es pugui posar l'ajuda d'adjunts o passants no titulars, pagats pels municipis.

En molts aspectes continua vigent la Llei d'Instrucció Pública del 1857, coneguda com a llei Moyano, modificada en part el 1868: A cada poble de 500 ànimes hi haurà una escola pública de nins i una de nines. Si la matrícula es baixa es podran ajuntar nins i nines en un mateix local i mestre, però amb la deguda separació. Als pobles on no s'arribi als 500 habitants, es podrà fer càrrec de l'ensenyament un eclesiàstic amb la remuneració de l'Estat. Si l'escola no es cobreix per mestres titulars, es podran anomenar idonis amb altres titulacions i amb el sou base de mestre.

L'any 1900 l'analfabetisme a Espanya és del 66,55% (a la mateixa dècada a Bèlgica és només d'un 13%) i a les Illes és superior, d'un 77% (Sóller és el poble amb menys proporció d'analfabets de les Balears, amb un 52%, seguit per Fornalutx amb un 60%). L'escolarització de les nines és significativament inferior a la dels nins.

1. Mestre d'escola

2. Les escoles unitàries en les dues primeres dècades

La comarca de Sóller és una vall de quaranta-dos quilòmetres quadrats i un coster espadat cap a la mar de tretze km² amb el petit poble de Deià. La Vall està tancada de muntanyes per tots els vents, manco per la banda de la mar que s'obri amb una badia. El centre i el casc urbà és petit i escampat, seguint camins que voregen torrents. Tots els municipis de Sóller no arriben als 9000 habitants a finals del segle XIX. Així, la geografia humana també està conformada per petits llogarets o barriades: Port, l'Horta, Alqueria des Comte i Biniaraix. També té un altre municipi, Fornalutx. Aquests petits nuclis tenen de 400 a 1000 habitants cada un a finals del segle XIX.

Aquesta distribució de població afavoreix que durant els finals del segle XIX i les dues primeres dècades del XX, s'escampin per la comarca –lleis d'escolarització de l'època en mà– una xarxa completa d'escoles unitàries, d'un sol mestre, tant públiques com privades per a l'etapa d'escola bàsica, la Primària, de 6 a 12 anys.

A. Unitàries públiques per tot. Al Port, dues, nins (1869) i nines (1894). A l'Horta, dues, nins i nines (1903 ?). A l'Alqueria des Comte, una, nines (1904). A Biniaraix, dues, nins i nines (1869). A Fornalutx, dues, nins i nines (1860). A Deià, dues, nins i nines. I a Sóller, la vila, tres, dues de nins i una de nines (1899). Total: catorze.

B. La Caritat. La congregació de monges de Sant Vicenç de Paül també arriba amb els seus convents o cases a totes les barriades on, entre altres tasques socials de vells i malalts, té esment de nins i nines de Parvulari i/o nines de Primària, segons les necessitats. Té convent o cases: Port, (1905), l'Horta (1922), Biniaraix (1921), Fornalutx (1895) i Sóller, la vila amb tres serveis per a nins i nines petits: convent del carrer de la Rectoria (1896), Celler-Santa Teresa (1903) i Casa Cuna (1921). Total: set. Ara bé, l'Estat aprofita que les monges es fan càrrec de les nines per tancar algunes unitàries públiques femenines: Port de Sóller (1905), l'Horta (1923) i Biniaraix (1921). A Deià (1866) són les Franciscanes les que cuiden dels menuts.

C. Iniciatives seglars. Sobretot dones, es dediquen a muntar a ca seva una escola unitària per a nines. En comptabilitzant una dotzena als carrers Gran via, Serra, sa Mar, Estiradors, Pastor, Palou, Avinguda d'Astúries, Santa Teresa, Castelló...

D. Mentre hi ha aquesta triple obertura d'unitàries, sobretot a les barriades, altres congregacions religioses obrin convent només dins la vila amb específiques finalitats educatives i instructives: Escolàpies (1857) per a nines; la Salle (1905) i, més tard, Sagrats Cors (1923) per a nins.

3. La Graduació en temps del Primo de Rivera i la República

L'any 1910 el ministre d'Instrucció Pública, comte de Romanones, signa un decret que obliga a la graduació de les escoles de més de 70 alumnes. L'any 1918 el ministre Santiago Alba mana la graduació de les escoles a les localitats de més de dos mil habitants. Però la decidida transformació d'unitàries en graduades s'envesteix durant la dictadura de Primo de Rivera (1923) i es consolida durant la República (1931).

A Sóller, tira a tira, Escolàpies, La Salle i Sagrats Cors comencen a separar els alumnes de diferents edats en distintes aules, mai arribant-se a una sala per any escolar. Ho fan de dues maneres: o en determinats moments de la jornada escolar i matèries o, més posteriorment, a tot temps. Les tres esmentades congregacions també inicien posteriorment altres graus d'instrucció: comerç, idiomes, i batxillerat. S'hi suma a aquesta iniciativa el col·legi Vall de Sóller (1924), escola privada de les germanes Coll.

La primera escola graduada pública de Primària de nins és Es Fossaret (1927), nou edifici de quatre aules, amb una casa veïna de lloguer destinada a Menjador d'Auxili Social. Durant els anys de la República aconsegueix: laboratori, biblioteca i l'organització de colònies escolars. El Fossaret es converteix en símbol de la labor republicana per potenciar i millorar l'escola pública. També durant aquests anys (31-36) funciona una altra graduada de nins, ocupant l'ajuntament dependències del Convent i la congregació dels Sagrats Cors es veu obligada a obrir un servei de Primària a Can Cremat.

L'any 1931 s'inaugura un nou edifici, el Grup Escolar Miquel Bisbal de Ses Marjades, de dues aules, i per primer cop, amb vivendes per als mestres. Ara bé, funcionarà com dues unitàries, separant nins i nines de Primària en dues sales amb totes les edats.

L'any 1933 es constitueix un Col·legi Municipal d'Ensenyances Mitges al carrer de Cetre impartit per coneguts titulars sollerics.

La graduació de les nins de Primària es realitza el 1938 a l'edifici de Santa Teresa i amb tres aules. La República augmenta l'oferta pública, gradua l'ensenyament i l'allarga fins els catorze anys, l'assignatura de religió no és obligatòria, es possibilita aplicar metodologies innovadores i es prohibeix el magisteri sense la titulació corresponent. L'any 1940 l'analfabetisme de l'Estat ha baixat a un 23,1%.

4. Passes i canvis de l'escola franquista

Després de l'alçament militar del 1936 i acabada la Guerra Civil el 1939 amb depuració de mestres no adeptes al nou règim, l'any 1945 apareix la nova "Ley de Educación Primaria" que en el seu títol II diu: "La escuela es la comunidad activa de maestros i escolares, instituida por la familia, la Iglesia o el Estado (...) para la formación cristiana patriótica e intelectual de la niñez española". A partir d'aquesta data es legisla: Creació d'escoles en localitats majors de 250 habitants (abans eren 500). En cas de manca de mestres titulars, ho podran fer idonis. Les etapes educatives són: Parvulari (de 4 a 6 anys), Primària (obligatòria de 6 a 14), Batxillerats (de 6 a 14 i de 14 a 16) Formació Professional i "Maestría" de 14 a 21). Torna la religió catòlica obligatòria a l'escola i el 1953 es signa el "Concordato con la Santa Sede".

Les dues primeres dècades del franquisme, els anys 40 i 50, es caracteritzen per l'abandó per part de l'Estat i els municipis de l'escola Pública. Com a botó de mostra, en el Fossaret, durant molts d'anys del franquisme, continuen penjant, per deixadesa de posar una escala, els símbols republicans massa elevats de la paret. És el moment de l'escola privada

religiosa. L'any 1940 tanca el Col·legi Municipal d'Ensenyances Mitges de Cetre i el seus alumnes s'integren al Batxiller dels Sagrats Cors.

La Caritat, l'any 1946 obri una escola graduada de Primària per equilibrar les Escolàpies que quasi només es dediquen a les nines benestants. El 1947 obri el col·legi de nins Sant Felipe Neri de l'Alqueria des Comte regit per sacerdots de la congregació. I l'expropiació que fan els militars de moltes dependències del Port obliguen a la Caritat i a les escoles públiques a partir de Santa Caterina. La nova "Estación Naval", el 1941, obri dues escoles: "Armas Submarinas" per a l'oficialia i "Alfabetización" per a la classe marinera.

A la dècada dels seixanta l'escola pública comença a donar senyals de vida. Són iniciatives personals de mestres que hi estan destinats d'una manera estable i en plaça en propietat, com és el cas de Ses Marjades que aconsegueix obrir, l'any 1958, un parvulari públic de Sóller per a nins i nines de quatre i cinc anys. També existeix un altre parvulari estatal, el del Fossaret.

Els dos únics edificis escolars construïts en l'etapa franquista són per ubicar-hi les unitàries de nins del Port de Sóller i Fornalutx. Es dos tenen el mateix patró arquitectònic: una sola aula d'un aiguavés, amb els finestrals a la paret més alta i una casa habitació per al mestre separada de l'edifici escolar per uns metres de pati (1960-1962).

Aquesta anys seixanta també és un decenni de tancament d'escoles: les unitàries públiques de nines de Deià (1962) i Fornalutx (1965), i la privada Vall de Sóller (1965). S'aproximen dues grans reformes educatives que obligaran a la construcció de nous grans edificis i a una major escolarització d'alumnes.

5. La nova Llei d'Educació de Villar Palacé

Canvis importants a partir del 1970. La nova Llei General d'Educació del ministre Villar Palacé elimina la doble via selectiva: el Certificat d'Estudis de Primària i el Batxillerat i crea una única via per a tots els escolars: l'EGB, l'Educació General Bàsica, graduada en vuit cursos. A més fa obligatòria la coeducació i permet introduir, inicialment i només com a assignatura més, les llavors anomenades llengües vernacles. L'etapa d'abans els sis anys es dirà Pree escolar i el Batxillerat i Formació Professional serà a partir dels catorze.

Repartir els alumnes en vuit aules obliga a un gran canvi estructural, on la graduada incompleta i la unitària no encaixen. Continuen dues privades concertades subvencionades per l'Estat: El Convent se'n desfà amb facilitat perquè ja comptava amb abastament aules de l'etapa anterior de Primària i Batxillerat Elemental. I la Caritat concentra les seves aules de Primària dels convents de les barriades a la seu de la vila, amplia l'edifici i es fa càrrec de les nines de les Escolàpies i les seves aules, que se'n van de Sóller el 1973. La privada de l'Alqueria des Comte, Sant Felip Neri, tanca el 1975.

A l'escola pública tot és més complicat perquè els serveis estan molt escampats i no té cap edifici amb un mínim de vuit aules. Els 1973 s'improvisa una EGB graduada de vuit aules entre el Fossaret (quatre) Celler (tres) i Alqueria des Comte (una) i les unitàries continuen impartint la primera etapa d'EGB. L'any 1974 surt a subhasta el nou centre comarcal d'Es Puig per a setze

unitats. Es construeix a un solar del Puig d'en Canals amb un gran edifici de 2.700 m² i un pati de 5.700. Quan es posa en funcionament el 1976 amb un menjador escolar, laboratori, taller i altres dependències, tanquen les portes per a l'etapa obligatòria les unitàries del: Port, l'Horta, Marjades, Alqueria des Comte, Biniaraix i Fornalutx i les graduades del Cellar i Fossaret. Alguns edificis s'aprofiteixen llavors per a ampliar les preescolars. Dejà continua oberta per a l'EGB, treballant alguns cursos la coeducació i graduació amb les monges Franciscanes.

En relació a l'etapa de preescolar de quatre i cinc anys, la Caritat, conserva tots el parvularis de la barriades i el de la Vila. El Convent comença aquest servei el 1975. L'escola pública utilitza, des de la concentració del Puig el 1976, l'edifici del Fossaret per tenir dues aules de preescolar, però també té serveis a l'Horta i Marjades.

6. Les ensenyances mitges i els instituts

Havent quedat l'antic batxiller elemental integrat dins la nova EGB, queda per envestir a Sóller un centre de mitges que imparteixi el nou BUP (Batxiller Unificat Polivalent), el superior d'abans i el COU (Curs d'Orientació Universitària, anterior Preuniversitari). Sóller, de dècades enrera, té dèficit d'aquest dipus de col·legis. Les nines, de sempre, i fins i tot en temps de les Escolàpies, s'han hagut d'anar a examinar a Palma de batxiller. Només els nins, i circumscrits al batxiller elemental del Convent, no han hagut de tocar mare a Ciutat. A la fi, l'any 1975 un patronat Municipal i les APA's privades aconseguixen del MEC (Ministeri d'Educació i Ciència) un Col·legi Municipal de BUP Homologat amb primera seu a l'edifici dels ex-Jardins i segona al convent de les ex-Esolàpies, on el 1978 ja s'hi fa COU i el primer curs d'Administració i Mecànica.

Després del Puig, Sóller, l'any 1981, inaugura un altra gran edifici públic en el Racó d'en Vives, l'Institut de Formació Professional Joan Miró amb les dues especialitats ja iniciades al Col·legi de BUP. L'any 1983 els alumnes de batxiller municipal també passen a aquest nou edifici d'FP i el 1985 es transforma el taller en una cuina-menjador per a l'ensenyament de la branca d'hostaleria. A partir del 1987, un altre institut públic, ara ja de batxillerat, el Guillem Colom Casesnoves, unifica i fusiona al mateix edifici els dos serveis estatals de Mitges.

Els anys vuitanta, a més de ser la consolidació dels ensenyaments mitjos a Sóller, també es el retorn d'escoles públiques amb serveis de preescolar i primer cicle d'EGB a les barriades. L'estatal del Port reobri el 1980 oferint aula de quatre-cinc anys i aules del primer cicle d'EGB. L'Horta continua tenint servei de preescolar. Ses Marjades afegeix als pàrvuls, també, el primer cicle d'EGB. Des de la partida definitiva de les Franciscanes de Dejà, la pública també es fa càrrec dels menuts. I a la vila, on el Fossaret des del naixement del Puig havia només quedat amb aules de preescolar, arriba a fer fins els quatre primers cursos d'EGB. Es Puig acull la matrícula per als cursos que en aquestes escoles petites no hi tenen cabuda i el 1981 inicia un nou servei en exclusiva comarcal. L'Educació Especial, recolzat per l'Equip d'assessorament psico-pedagògic EOEP.

7. Les noves etapes educatives de la LOGSE

Han passat vint anys des de l'EGB del 1970 i ara, al 1990, una altra reforma educativa, la LOGSE (Llei Orgànica d'Ordenació General del sistema Educatiu) torna revolucionar les escoles amb nou plans d'estudis i necessitats de noves infraestructures. Ara les etapes instructives són: Infantil (de zero a cinc anys), Primària (de sis a onze anys), ESO (Educació Secundària Obligatòria, de dotze a setze anys) i el Batxillerat o FP (a partir dels setze). La reforma allarga l'ensenyament obligatori en dos cursos (dels 14 als 16 anys) i obliga a l'administració pública i col·legis privats a adaptar-se, amb la necessitat de noves aules.

L'Institut de Sóller inicia l'ESO per a tot l'alumnat públic de la comarca el 1993 i Es Puig, que perd la segona etapa d'EGB convertida en Secundària, guanya aules per a una tercera línia de Primària de cada vegada més necessitada. El Convent, l'any 1995, ja té ampliat l'edifici amb un nou pis i suma els quatre cursos d'ESO. La Caritat ha anat comprant solars i edificant fins al carrer Nou, cosa que li permet també assumir la Secundària. Així les dues concertades ofereixen un servei complet d'Infantil (3 a 5 anys), Primària i Secundària.

I les escoles petites? I les barriades? És el moment de confeccionar un nou mapa escolar públic de Sóller. I els agents educatius implicats: ajuntament, APA's i col·legis de l'escola pública ideen una línia completa d'Infantil i Primària per a la part alta de Sóller, la vila; dues per a la part baixa, Es Puig i l'Horta; i una línia per al Port.

Es Fossaret creix per a tota una línia d'Infantil i Primària amb aules provisionals al Defensora o a les Escolàpies i a l'espera del nou edifici en construcció de Ca les Ànimes. S'aprova que es Puig sumi a la seva oferta una Infantil. I el Port continua, a manca d'edifici, amb els serveis d'Infantil i primer cicle de Primària. Som avui, l'any 2009. Fornalutx, a Sa Rutlana, ha aconseguit una aula d'Infantil i una de Primer cicle de Primària. Deïà, des del 1993, amb el nou edifici escolar anomenat Robert Graves, pot albergar, a més de l'Infantil, tota la Primària.

8. Les actuals escoles dels més petits

Ja som molt lluny de la Casa Cuna de la Caritat, que tanca el 1972. La família amb pare i mare treballadors necessita guarderia per als més petits de la casa. De la nova etapa d'Infantil de la LOGSE de zero a sis anys, l'Estat i l'escola privada amplien la xarxa fins a arribar a escolaritzar el cent per cent dels infants de tres a sis anys. L'etapa dels més menuts, de zero a tres, és assumida per iniciatives particulars. La primera és l'escoleta Es Petits que des del 1978 ocupa els baixos de la tancada graduada pública de Santa Teresa. L'escoleta de Fornalutx, des del 1982, primer s'ubica a l'edifici buit de Ca ses Monges i després passa a antigues dependències públiques de Sa Rutlana. El 1991 neix Confits a un altre edifici educatiu no utilitzat: els Jardins. L'any següent, el 1992, obri l'Escoleta Pa amb Oli del carrer Andreu Coll. A l'Horta, a partir del 1995, a la tancada Ca ses Monges, l'escoleta Mondaura fa aquest servei a la barriada. I finalment, la més recent, el 2000, al Port, Mel i Sucre, s'encarrega com les esmentades, dels primers anys dels infants.

9. L'educació fora de l'escola

Les necessitats de l'esmentada parella treballadora ha fet que els serveis de les escoles hagi augmentat. Menjadors escolars, activitats extraescolars i escoles matineres (tenir ja obert el col·legi a les 8 del matí) han ampliat les hores de tenir els fills atesos. Però, a més a més, i ara més que mai, fora de l'escola hi ha diverses activitats per a petits i grans.

La primera iniciativa que es fa necessari esmentar és el Taller Ocupacional Estel Nou que assegura continuïtat als escolars d'Educació Especial del Puig i d'altres bandes. Funciona des del 1982 i ara ja en seus pròpies.

Actualment les institucions i grups més actius de Sóller són: el català per a adults, els hora-baixes de Can Dulce per a infants, els cursets i exposicions per a totes les edats del Museu de Ciències i Jardí Botànic, la Tercera Edat del Sóller i el Port, el Ball de Bot, l'Escola de Música i Banda, les escoles esportives i els grups d'esplai.

També és just fer esment a altres iniciatives, ara ja història: les Escoletes de Pa amb Oli, l'Aliança Francesa, l'Escola de Margers, el Reciclatge de Català, el Centre de Recursos...

* * *

Més d'un centener de serveis educatius, entre col·legis i altres entitats extraescolars demostren que el segle XX ha estat a Sóller un període de moltes i diverses mogudes instructives i educatives que han contribuït a pujar, històricament i en present, el nivell cultural de la mostra comarca, una tasca sempre a millorar.

A continuació tenen el llistats de tots aquest serveis per barriades i viles:

Escoles del segle XX de la comarca de Sóller

<i>nom i situació</i>	<i>tipus i temps</i>	<i>característiques</i>
Escuela Unitaria de Niñas Raval de Santa Caterina Port de Sóller	Pública 1894-1905	Escola a casa de lloguer regentada per una mestra. Es suprimeix quan les Monges de la Caritat s'estableixen al Port
Escuela Unitaria de Niños Escuela Nacional de Orientación Marítimo Pesquera Edifici de Santa Caterina i cantonada Marina - J. Torrens Port de Sóller	Pública 1869-1960	Escola de nins a l'edifici de Santa Caterina regida per un mestre o capellà. A partir de l'any 1926 afegint un nou edifici robat al jardí. L'any 1937 l'escola es trasllada a la cantonada dels carrers Marina i Jaume Torrens perquè Santa Caterina s'expropia per formar part militar de la nova base naval. Passada la guerra, aquesta unitària de nins és coneguda amb el nom de: "Escuela Nacional de Orientación Marítimo Pesquera" on durant alguns anys cinquanta hi exerceix el mestre Pere Cerdà, conegut pedagog illenc.

Escuela Unitaria de Niños Escuela Nacional de Orientación Marítimo Pesquera Col·legi Públic Pere Cerdà C/ Canonge Oliver Port de Sóller	Pública Des del 1960	Nou edifici escolar amb una unitària de nins de l'antiga Primària i casa habitació pel mestre. També és coneguda com " Nacional de Niños" o "Nacional de Orientación Marítimo Pesquera". El 1975 es tanca i el 1976 els alumnes passen a fer l'EGB al nou centre comarcal Es Puig. Reoberta el 1980, imparteix primer cicle d'EGB. Després s'hi afegeix preescolar, habilitant la casa del mestre com aula. Des de 1999 té més aules d'Infantil amb un nou edifici annex i un total de cinc classes, tres d'Infantil i dues de primer cicle de Primària. Les resta de cicles se'n va al CP Es Puig. Servei de menjador i activitats extraescolars.
Escuela de Alfabetización Estación Naval Port de Sóller	Pública 1941-1971 (?)	Una aula d'alfabetització d'adults amb mariners vinents del Departament de Cartagena (costes de la Mediterrània espanyola) amb un mestre del MEC i mariners titulats ajudants. Ensenyament de la lectura i l'escriptura en castellà.
Escuela de Armas Submarinas Estación Naval Port de Sóller	Pública 1941-1971 (?)	Escola militar per a suboficials i oficials de la Marina. Ocupa antigues dependències escolars civils, expropiades quan es crea la base naval, acabada la Guerra Civil.
La Caritat Ca ses Monges Santa Caterina i Es Través Port de Sóller	Privada 1905-1991	Convent de la Congregació de Monges de Sant Vicenç de Paül. Primer té edifici a la part baixa de la barriada Santa Caterina i amb l'expropiació per a fer la base militar passa l'any 1937 a l'Hotel Denís. L'any 1945 ja té seu pròpia al passeig es Través. Acull infants, nins i nines, de parvulari-preescolar i nines més grans de l'antiga Primària, que deixa de tenir amb la nova EGB. Servei de guarderia i menjador.
Escoleta Mel i Sucre Sa Torre Port de Sóller	Privada Des del 2000	Iniciativa particular que cobreix l'etapa de zero a tres anys d'Educació Infantil. Horari de matí i capvespre adaptat als pares. Servei de menjador.
Escuelas Unitarias C/ Poetessa Fca. Alcover i altres seus L'Horta	Pública 1903 (?) -1976	A principi de segle existeixen a l'Horta dues escoles unitàries públiques, una de nins i l'altra de nines, ubicades a cases de lloguer on es fa Ensenyament Primari. L'escola de nines acaba l'any 1923, coincidint amb l'inici de l'escola de nines de la Caritat. La darrera a tancar és la de nins, quan els alumnes passen al nou col·legi comarcal Es Puig.
Centre d'Educació Infantil C/ Rvd. Miquel Rosselló L'Horta	Pública Des del 1979	Escola d'Educació Infantil amb tres aules. El CP Es Puig acull la Primària pública. Té serveis de menjador i activitats extraescolars. Edifici de lloguer vora la via del tramvia.

Grupo Escolar Es Puig Col·legi Públic Es Públic C/ Carretera Sóller-Lluc L'Horta	Pública Des del 1976	Escola graduada mixta de setze unitats amb dues línies completes d'EGB. Acull les matrícules de tota l'EGB de tots els col·legis públics de la comarca, que tanquen o es queden només, inicialment, amb Preescolar: Fossaret, Celler, Fornalutx, Biniraix, Alqueria des Comte, Marjades, L'Horta, Port i Deià (de 5è a 8è d'EGB, els altres resten a Deià). Subvenció del transport i menjador per als més allunyats, que després es fa extensiu als altres. S'inaugura amb un laboratori i un taller i, més tard, es fa escola associada a la UNESCO. Amb els anys s'hi sumen altres serveis educatius, alguns en exclusiva per a la comarca: aula d'educació especial, logopèdia, gabinet psicopedagògic i pavelló esportiu. Servei de conserge. A partir del 1996 deixa d'impartir Segona Ètapa d'EGB, però durant un curs s'hi fan els dos primers cursos d'ESO, Després tota l'ESO pública passa a l'Institut estatal del Racó d'en Vives i l'escola només queda de Primària, amb doble o triple línia.
La Caritat Ca ses Monges Vora l'Església i altres seus L'Horta	Privada 1922-1989	Convent de la Congregació de Monges de Sant Vicenç de Paül que acull infants, nins i nines, de parvulari-preescolar i nines de l'antiga Primària. El 1972, iniciada l'EGB, aquestes alumnes passen a la seu de Sóller. Les monges s'estableixen e lloguer a casa de la carretera Sóller-Port, després a can Mart, fan escola a la cotxera de can Perú i finalment inauguren convent propi vora l'Església.
Escoleta Mondaura Vora l'Església L'Horta	Privada Des del 1995	Escoleta d'Educació Infantil de zero a tres anys. Utilitza l'exconvent de la Caritat de la barriada.
Escuela Unitaria de Niñas C/ Ozones Alqueria des Comte	Pública 1904-1976	Unitària de nines de l'antiga Primària. Una aula i casa habitació per a la mestra. Edifici de lloguer. Durant els anys 1920-1921 se'n fan càrrec les monges de la Caritat. Amb l'inici de l'EGB, a partir del 1973, forma part del Colegio Nacional Mixto, repartint-se nins i nines de Santa Teresa, Fossaret i Alqueria des Comte. Es tanca quan s'obri es Puig el 1976.
Colegio de Sant Felipe Neri C/ Ozones Alqueria des Comte	Privada 1947-1975	Dues aules d'ensenyament per a nins de l'antiga Primària i després dels primers anys d'EGB i un parvulari. Professorat concertat del MEC i sacerdots de la congregació. Ens els anys 70, les aules s'aprofiten per a ser seu d'una acadèmia als horabaixes: graduat, BUP, comptabilitat, idiomes.

Grupo Escolar Miquel Bisbal Camí de ses Marjades Ses Marjades	Pública Des del 1931	Inicialment una unitària de nins i una de nines de Primària amb dues habitatges pels mestres. L'any 1958 s'hi afegeix una aula de parvulari-preescolar mixta. Des del 1973, primers anys d'aplicació de la nova EGB, acull infants dels dos sexes de primera etapa (de 1er a 5è). La resta baixa a la improvisada Escuela Nacional Mixta (Fossaret-Santa Teresa) esperant s'obri el nou col·legi Es Puig comarcal. A partir del 1976, obert Es Puig, queda només la preescolar, afegint-s'hi després, altre pic, el primer cicle d'EGB. Servei de menjador i activitats. Actualment acull dues aules, una d'Infantil i una del primer cicle de Primària ocupant una vivenda del mestre. La resta de cicles de Primària es solen escolaritzar al Puig.
Escuelas Unitarias C/ Sant Guillem i altres seus Biniaraix	Pública 1869 -1976	Dues escoles unitàries de Primària, una de nins i l'altra de nines, ubicades a distintes seus. La de nines tanca l'any 1921. La mestra nacional passa a l'estatal de l'Alqueria des Comte i substitueix les dues religioses que passaran a formar part del nou convent del Llogaret. La unitària de nins és la que està oberta fins els 1976 ocupant una casa donada per a la instrucció, amb aula i casa per al mestre i actual seu de l'Associació de Veïnats. Des del 1973, amb l'aplicació de la nova EGB, acull infants dels dos sexes de primera etapa (de 1er a 5è), la resta baixa a la improvisada Escuela Nacional Mixta (Fossaret - Santa Teresa). Quan s'obri, el 1976, el col·legi comarcal Es Puig, tanca.
La Caritat Ca ses Monges C/ Sant Guillem Biniaraix	Privada 1921 - 1972	Convent de la Congregació de Monges de Sant Vicenç de Paül que acull infants, nins i nines de parvulari-preescolar i nines de Primària, amb dues aules. Al iniciar-se l'EGB, les alumnes de Primària passen a la seu de Sóller. Servei de guarderia fins l'any 1972.
Escuelas Unitarias Col·legi Públic Sa Rutlana, C/ Mallorca i altres seus Fornalutx	Pública Des del 1860	Dues escoles unitàries, una de nins i l'altra de nines, a distintes seus, una al carrer Mallorca. La unitària de nines tanca el 1965. La de nins ocupa des del 1962 un nou edifici a sa Rutlana fins que tanca el 1976, quan s'inaugura el col·legi comarcal Es Puig de Sóller. Es torna aprofitar l'edifici per a escola pública, primer de parvulari; i a partir del 2002, i afegint-hi una nova aula, es fa Infantil i Primer Cicle de Primària.

La Caritat Ca ses Monges C/ Alba i altres seus Fornalutx	Privada 1895-1985	Convent de la Congregació de Monges de Sant Vicenç de Paül que acull infants, nins i nines de parvulari-preescolar i antiga Primària. Primer estan a cases de lloguer fins que el 1901 passen a la seu definitiva. Al iniciar-se l'EGB les alumnes de primària passen a la seu de Sóller. Continuen el servei de preescolar fins l'any 1982.
Escoleta de Fornalutx Sa Rutlana Sa Rutlana Fornalutx	Privada Des del 1982	Escoleta d'Educació Infantil de zero a tres anys. Des de 1982 a l'edifici buit de ca ses Monges, el 1986 al tancat edifici de la Nacional de Nins de sa Rutlana i quan el 2002 es torna reutilitzar tot l'edifici com escola pública es traslladen a la que fou casa del mestre.
Escuela Unitaria de Niñas C/ Ramon Llull Deià	Pública Del ? al 1962	Unitària de nines de l'antiga Primària. Ocupa casa de lloguer.
Escuela Unitaria de Niños Escola des Porxo Escola Unitària Mixta C/ Es Porxo i altres seus Deià	Pública Del ? al 1986	Escola unitària de nins de l'antiga Primària i dels inicis de l'EGB. A partir del 1974, es converteix en mixta, de quart a vuitè d'EGB, mentre que les Monges Franciscanes acullen nins i nines de Pre-escolar i els tres primers cursos d'EGB. A partir del 1976 a la unitària de la vila només queden els quatre primers cursos d'EGB i de quart a vuitè baixen al nou col·legi comarcal es Puig de Sóller, amb servei de bus i menjador. Des de la partida definitiva de les Monges Franciscanes, l'any 1986, s'aprofita l'aula del convent perquè hi ha hagi dues classes d'escola pública.
Col·legi Públic Robert Graves C/ Sa Vinyeta Deià	Pública Des del 1993	Des de l'1993 un nou edifici acull tres aules, una d'Infantil i dues de tota la Primària. Servei de menjador i activitats extraescolars.
Escola de les Monges Franciscanes. C/ Ramon Llull Deià	Privada 1866-1986	Convent de les Monges Franciscanes que acull nines de parvulari i antiga Primària. Servei de guarderia i menjador. Del 74 al 76 fa coeducació als primers cursos d'EGB que després passen a la pública. A partir del 76 només acullen el servei de guarderia i preescolar.
Escuelas Unitarias Quarter de la Guàrdia Civil, Celler, Camí del Cementiri i altres seus Sóller, la vila	Pública 1899- 1927-1938	Dues escoles unitàries de nins, anomenades: "Escuela Nacional Número 1" i "Escuela Nacional Número 2". Una escola unitària de nines. Les tres escoles acaben les seves funcions quan s'obrin les noves graduades: la del Fossaret per a nins el 1927 i la del Celler per a nines el 1938.

Escuela Graduada del Fossaret Col·legi Públic Es Fossaret C/ Joan Marquès Arbona Sóller, la vila	Pública Des del 1927	Des del 1927, escola graduada de nins de l'antiga Primària amb un nou edifici de quatre aules. En temps de la República, a un edifici veí de lloguer, servei de Menjador: "Auxilio Social". Organitza colònies escolars. Dins els anys trenta té una nova aula de parvulari al mateix edifici veí. A partir de l'any 1973, juntament amb l'Escola del Cellar, organitzen el provisional Colegio Nacional Mixto i es reparteixen els cursos d'EGB. Els quatre primers al Fossaret. A partir del 1976, tots els alumnes d'EGB passen al nou col·legi comarcal es Puig, només li resten aules de preescolar. Posteriorment s'hi afegirà el primer cicle d'EGB. A partir del 1995, construint una aula, posant un prefabricada al pati el 2002 i ocupant sales del veí teatre de la Defensora o després de Les Escolàpies-ex-Centre Sanitari, va acollint tota la infantil i Primària, amb un total de 9 aules. Serveis de menjador i activitats extra-escolars. Està a l'espera d'ocupar un nou edifici al solar de l'antiga fàbrica de ca les Ànimes.
Escuela Graduada Convent Sóller, la vila	Pública 1931 - 1935	En temps de la Segona República l'Ajuntament imposa l'ús públic d'aules i s'organitza una altra graduada de nins de l'antiga Primària a les dependències del Convent. La congregació dels SSCC es veu obligada a obrir un servei de Primària a can Cremat.
Escoles de Santa Teresa C/ Santa Teresa Sóller, la vila	Pública Privada 1903 - 1938	Al pis superior, escola unitària pública de nines, A la planta baixa, parvulari de les monges de la Caritat que el 1938 passa als Jardins. Ocupen un edifici construït expressament per a escola.
Escuela Graduada de Santa Teresa C/Santa Teresa Sóller, la vila	Pública 1938 - 1976	Escola graduada de nines de l'antiga Primària amb quatre aules. Servei de menjador per a classes necessitades des del 1965 al 1976. A partir del 1973 juntament amb l'escola del Fossaret, es reparteixen els cursos d'EGB, de cinquè a vuitè a Santa Teresa. A partir del 1976 tanca perquè s'inaugura el nou col·legi comarcal públic Es Puig. Després es destina l'edifici a altres funcions: escola, Servei Psicopedagògic i Centre de Recursos.
Colegio Nacional Mixto Carrers: Santa Teresa, Joan Marquès i Ozones Sóller, la vila	Pública 1973 - 1976	Agrupació provisional de tres escoles, Santa Teresa, Fossaret i Alqueria des Comte, per a nins i nines de tots els cursos d'EGB i poder, així, graduar del tot el nou ensenyament perquè a Sóller no hi ha cap escola pública amb un mínim de vuit aules. A l'espera que s'inauguri el nou col·legi Es Puig que acollirà tota la matrícula d'EGB de la comarca.

Colegio Municipal de Enseñanza Media C/ Cetre Sóller, la vila	Pública 1933-1940	Col·legi de nins per impartir ensenyances mitges: batxillerat. Es fa als locals que després seria el Jutjat. El 1940 s'integren al Convent.
Col·legi Municipal de BUP C/ Moragues C/ Bisbe Colom Sóller, la vila	Privada-Pública 1975-1983	Patronat municipal i de les APA's privades per aconseguir tenir un col·legi que imparteixi batxiller superior. El MEC el qualifica d'homologat i paga part del professorat. Primer té la seu als Jardins, edifici de les Germanes de la Caritat, on es fan noves aules al pis superior. Després passa uns anys a aules de l'edifici de les Escolàpies, des del 73 buit per aquestes i després utilitzat per la Caritat. L'any 1978 ja s'hi fa COU i primer curs d'FP d'Administració i Mecànica. El gener del 1983 la matrícula passa a l'Institut Joan Miró.
Institut de F P Joan Miró C/Avinguda Juli Ramis Sóller, la vila	Pública Des del 1981	Institut de Formació Professional amb un nou edifici al camí del Racó d'en Vives. Imparteix les especialitats: administració, electricitat i mecànica. El 1985 s'habilita l'edifici del taller per acollir la cuina-menjador d'Hosteleria. Acull els alumnes de batxiller de col·legi municipal de BUP a partir del curs 82-83. Servei estatal d'administratiu i conserges. A partir del 1987 unificació dels dos instituts: FP i BUP.
Institut Guillem Colom Casasnoves C/ Avinguda Juli Ramis Sóller, la vila	Pública Des del 1987	Institut de Batxillerat fusionat al mateix edifici de l'institut d'FP, on s'hi fan ampliació d'aules i instal·lacions esportives. El 1993 inicia 3er i 4t d'Educació Secundària Obligatòria per la reforma que canvia l'EGB per les noves Primària i ESO. A partir del 1996 acull tots els alumnes públics d'ESO de la comarca, inclosos els dos primers nivells que havien restat un curs al Puig. Inicia el 1994 l'aula de Garantia Social per a alumnes que no aconsegueixen nivell.
ESCOLES UNITÀRIES Cases particulars Sóller, la vila o municipal	Privada 1900-1930 (?)	Iniciatives privades o amb recolzament municipal d'una sola mestra o mestre o idioni/idònia amb una aula. Antiga Primària, labors i la casa, acadèmia. Cases particulars, més dedicades a les nines: Ca ses Ferreres (Plaça dets Estiradors), Ca n'Antònia Mas (La gran Via), Maria Colom (C/ Serra), Rosa Ripoll (C/ de sa Mar), Paula Ensenyat (C/ Pastor), Francisca Mas (Gran Via), Miquel Bernat (C/ de sa Mar), Melchor Daviu (C/ Capità Angelats), Ca n'Antònia Rullan (C/ Palou i Avinguda d'Astúries), Ca sa mestra Resolina (C/ Santa Teresa), Sa mestra Elies (C/ Serra), Francisca Coll (Can Ruat Castelló)...

Vall de Sóller C/ Moragues C/ Sant Jaume Sóller, la vila	Privada 1924-1965	Escola de nines dirigida per Magdalena Coll. Tengué dos locals: primer al Jardins del carrer de Moragues i després es traslladen a la pròpia vivenda de les dues germanes Coll al carrer de Sant Jaume. Ensenyaven: l'antiga Primària, comptabilitat, labors, sastreria, música i idiomes: francès i anglès.
Escoles Cristianes Convent Cal Bisbe Sóller, la vila	Privada 1905-1938	La comunitat de Germans de les Escoles Cristianes de la Salle, els populars Frares del Bavarall, creen una escola per a nins amb cinc graus de l'antiga Primària i també estudis mercantils. La primera seu és al Convent, propietat de l'Ajuntament per la llei d'Exclaustració de Mendizábal del 1835. Quan la congregació dels Sagrats Cors compra el Convent el 1928, els Frares del Bavarall han de passar primer a cas Sedasser (casal Guàrdia Civil) i després a les dependències de Cal Bisbe perquè l'Ajuntament ven el Convent als SS CC per a muntar-hi la seva escola.
Colegio de los Sagrados Corazones Col·legi dels Sagrats Cors Convent Can Cremat Sóller, la vila	Privada Des del 1923	La comunitat dels Missioners dels Sagrats Cors arriba a Sóller el 1920 i crea una unitària per a nins ja el 1923. El 1928, amb la compra de tot l'edifici, gradua l'ensenyament i els anys de la República (1931-1935) el Municipi utilitza dependències del Convent com a segona graduada de nins del poble (la primera és el Fossaret). Així, els SS. CC. es veuen obligats a fer escola a can Cremat. Retornada la Primària al Convent i ja fent batxiller, l'any 1940 s'hi integren els alumnes de l'Escola Municipal de Cetre. L'antiga Primària passa a ser impartida per professorat concertat del MEC i el batxillerat és ensenyat per missioners i altre professorat titulat contractat. Es crea la Congregació Mariana i l'equip de bàsquet Joventut Mariana. El 1973 acull nines de batxiller de les Escolàpies. Durant l'etapa d'EGB s'organitzen vuit aules concertades i mixtes. També hi ha unitats de preescolar a partir de l'any 1975 i un nou gimnàs el 1982. Iniciada la nova Primària i l'ESO (1996), es posa en marxa un centre complet d'una línia amb tres aules d'Infantil, sis de Primària i quatre d'ESO, per això el 95 s'amplia l'edifici amb un altre pis sobre part del claustre. Servei de menjador i professorat concertat. La direcció ja no la porta la congregació.

La Casa Cuna de la Caritat Plaça d'Amèrica C/ Moragues Sóller, la vila	Privada 1921 - 1972	Guarderia per a nins i nines des de l'edat de cuna fins els sis anys. Iniciativa de les monges de Sant Vicenç de Paül. Comencen aquest servei a la Plaça d'Amèrica i a partir de l'any 1949 passen a la seva seu del carrer Moragues coneguda popularment per "Los Jardines".
Colegio de las Hermanas de la Caridad Col·legi Sant Vicenç de Paül C/ Rectoria Sóller, la vila	Privada Des de 1896 Des del 1946	Inicialment, només servei de pàrvuls. A partir del 1946 escola graduada de nines de l'antiga Primària, demanada per a la Congregació de monges de Sant Vicenç de Paül per equilibrar la labor sectària de l'escola de les Escolàpies, dirigida a les classes benestants. Escola ampliada el 1968. Quan s'inicia l'etapa d'EGB, s'hi fan els vuit cursos per separat, a més de la Preescolar. Progressivament s'hi van integrant les alumnes de les seves antigues unitàries de les barriades (Fornalutx, Biniairaix, L'Horta i Port). El 1973 també s'utilitzen aules del recent tancat col·legi de nines de les Escolàpies perquè acullen aquestes alumnes. El professorat ja és concertat i l'ensenyança ja és mixta. Servei de menjador. L'any 1978 es compra un solar veí que dóna al carrer Isabel II, s'amplia l'edifici i s'hi fan instal·lacions esportives. Iniciada la nova Primària, i l'ESO l'any 1996, es posa en marxa un centre complet d'una línia amb tres aules d'Infantil, sis de Primària i quatre d'ESO, tot amb professorat concertat.
Colegio de Madres Escolapias Convent i carrer Batac Sóller, la vila	Privada 1857 - 1973	Escola graduada de nines d'ensenyament de Preescolar, l'antiga Primària, Comerç i Batxiller al convent de les Mares Escolàpies. També arriba a tenir un parvulari de nins. Cinc aules generals i altres específiques. Servei de menjador i internat. Col·legi per a classes benestants amb becàries discriminades. Fins el 1869 ocupen el Convent i després passen a la seva seu del carrer Batac.
Escoles d'Infantil Cases particulars i altres seus Sóller, la vila	Privada Des del 1978	Iniciatives particulars que cobreixen l'etapa de zero a tres anys de l'Educació Infantil. Horari de matí i capvespre, adaptant-se a l'horari laboral dels pares. Servei de menjador. Es Petits, des del 1978 (Santa Teresa), Confits, des del 1991 (Es Jardins del C/ Moragues), Pa amb Oli, des del 1992 (C/ Andreu Coll).

Consultes

Arxiu i Biblioteca Municipal, Arxius de les Escoles, Conselleria d'Educació i Cultura, Setmanari Sóller, Josep Morell, Plàcid Pérez i J. F. Rullan

Bibliografia

- ALBERTÍ, Jaume / BASSA, Ramon, *Les Escoles Petites a Mallorca* (ICE, 1985)
 ALCOVER G. / SOCIAS A.V., *Sa Botigueta, 100 anys* (1998)
 ALZINA, Pere, *La realitat educativa a Menorca* (Lleonard Muntaner, 2007)
Casal de Cultura i Museu de Sóller, 50 anys (2008)
 LLABRÉS, Joan, *Dos-cents anys de Caritat* (2007)
 OLIVER, Jaume, *Escola i Societat* (Moll, 1978)
 PÉREZ, Plàcid, *Santa Caterina del Port* - Plàcid Pérez (2002)
 PÉREZ, Plàcid, *Els Xiclets, Círculo Sollerense* (1999)
 QUETGLAS, Antoni, *La Transició democràtica a la Vall de Sóller* (El Gall, 2007)
 SEGURA, Josep, *Els Exploradors de Sóller* (1984)
 SUREDA, Bernat, / i altres, *Educació a Mallorca, aproximació història* (Moll, 1977)

Altres serveis educatius del segle XX de Sóller

<i>nom i situació</i>	<i>tipus i temps</i>	<i>característiques</i>
Centre de Recursos Es Celler Plaça C/ Santa Teresa Sóller, la vila	Públic 1986-1994	Servei de recolzament tecnològic i didàctic del MEC a les escoles de la comarca de Sóller, amb prioritat per les escoles petites: Port, l'Horta, Marjades, Fossaret i Deià. A partir del 1991 passa a ser coordinat per dos mestres que també realitzen suport a la dites escoles petites i organitzen cursets de perfeccionament per a professors de tots els col·legis.
Reciclatge de Català Institut Avinguda Juli Ramis Sóller, la vila	Públic 1986-1991	Classes de llengua i cultura catalanes destinades a habilitar amb un títol oficial als mestres de la comarca per poder impartir ensenyament de i en català. Tres nivells amb assignatures de llengua, cultura i didàctica. Grau preparatori per a professors de parla castellana.
ESCOLA D'ADULTS Distintes seus Sóller, la vila	Públic 1900-2000	Distintes iniciatives dutes a terme a través de professorat estatal o altres, horabaixes i nits. Bàsicament té dos objectius: l'alfabetització i aconseguir el Certificat d'Estudis o el Graduat. Exemples: 1933, alfabetització a Fossaret i Santa Teresa. Dècades setanta i vuitanta: estudis de graduat a les Antigues Escolàpies i al col·legi Es Puig.

<p>ESCOLA DE MARGERS C/ Ànimes Sóller, la vila</p>	<p>Públic 1986-1989 1997-1999</p>	<p>Escoles de picadors de pedra i margers per a majors de setze anys. Cada taller escolar dura tres cursos i té la seu al solar de davant la fàbrica de ca les Ànimes. Durant la primera escola, entre altres activitats, restaurà el Barranc de Biniaraix.</p>
<p>ESCOLES DE CATALÀ Distintes seus Sóller, la vila</p>	<p>Públic-Privat Des de 1960</p>	<p>Distintes iniciatives dutes a terme per l'Ajuntament, Casal de Cultura (Francesc de Borja Moll, Andreu Arbona) i l'Obra Cultural Balear (Campanyes i 67 hores d'animació Cultural, 1975-1982). Ensenyament del català per a adults.</p>
<p>SOEV i EOEP S. Teresa Plaça Constitució Sóller, la vila</p>	<p>Públic Des del 1986</p>	<p>El SOEV (Servei Orientació Escolar Vocacional) té seu a l'edifici de Santa Teresa i a la Plaça (local provisional de l'Ajuntament) del 1986 al 1992. A partir del 1993 es reconverteix en EOEP (Equip Orientació Educativa Psicopedagògica) amb seu al CP Es Puig. Funcions: detecció d'alumnes d'educació especial i assessorament psicopedagògic.</p>
<p>ASANIDESO Taller Ocupacional Estel Nou Santa Teresa, Es Jardins, Cal Bisbe, Ses Marjades, Can Rei (Dragonar), Casal Antònia Soler i Andreu Coll 30-31 Sóller, la vila</p>	<p>Privat Des de 1982</p>	<p>Taller per a persones amb minusvàlues amb ajudes del Govern Balear, Conselleria de Treball i Formació, Consell Insular, ONCE i caixes d'estalvi. En principi, el 1981, és una aula d'Educació Especial amb dos objectius: teràpia i activitat. L'any 1982 comença el taller ocupacional Estel Nou. Es fa càrrec de jardins públics i neteja de locals municipals. També treballa la ceràmica. El 1999 inicien el capítol alimentari "Fet a Sóller", elaborant, sobretot, confitures. Iniciat el segle XXI, es posa en marxa el Casal Antònia Soler i la nova seu en propietat del carrer Andreu Coll.</p>
<p>"Ses Mestres de Pa amb Oli" Distintes seus Sóller, la vila</p>	<p>Privat Primera meitat del segle XX</p>	<p>Guarderia de nins i nines d'edat de preescolar organitzada per dones voluntàries a ca seva per ajudar a mares treballadores de la creixent indústria textil.</p>
<p>Guarderia Carmelites de la Caritat C/Lluna Sóller, la vila</p>	<p>Privat 1935-1951</p>	<p>Convent de les religioses Carmelites de la Caritat, adaptant una casa particular. Les religioses combinen l'atenció als malalts amb la guarderia de nins i nines benestants que realitzen a domicili.</p>
<p>Aliança Francesa C/ Moragues Sóller, la vila</p>	<p>Privat 1950-1986 de biblioteca.</p>	<p>Escola de l'idioma francès per a al·lots i al·lotes en horari d'horabaixa i vespre. Tres graus i servei</p>

<p>Associació Sollerica de Cultura Popular Can Dulce Gran Via i altres seus Sóller, la vila</p>	<p>Privat Des del 1980</p>	<p>Associació cultural destinada a difondre la cultura local i del país. Activitats i classes d'horabaixa i nit. També organitza escoles d'estiu. Cursets i activitats d'inici i perfeccionament: ball de bot, costura, brodat, gimnàstica, tallers manuals, oficis antics, trobades, exposicions, escola de música... Abans de la seu de Can Dulce, ha estat a Can Cremat i als antics Jutjats de carrer de Cetre. Cada any promou el Reconeixement de Mèrits a una persona a institució sollerica que hagi destacat.</p>
<p>Casal de Cultura i Museu de Sóller C/ de sa Mar Sóller, la vila</p>	<p>Privat Des del 1958</p>	<p>Institució cultural destinada a impartir les primeres classes de català, acollir el Foment per a la Cultura de la Dona i la Biblioteca de Cultura Popular, concerts, teatre, conferències, exposicions (Ramis, Miró, Castaldo...), congressos... El museu etnològic també té sales d'arqueologia i pintura sollerica.</p>
<p>Círculo Sollerense "Es Centro" Plaça de la Constitució Sóller, la vila</p>	<p>Privat Des del 1899</p>	<p>Entitat d'oci, esportiva i socio-cultural destinada a organitzar festes i balls socials, jocs, tenir un servei de biblioteca i, sobretot, fomentar l'esport amb seccions de ciclisme, alpinisme, hípica, pesca i regates, caça i tir al blanc, atletisme, escacs, aeromodelisme, futbol i altres que s'han desenvolupat durant el llarg segle d'existència.</p>
<p>Sociedad La Unión "Sa Botigueta des Senyors" C/ Born Sóller, la vila</p>	<p>Privat Des del 1895</p>	<p>Societat recreativa i instructiva destinada sobretot a l'oci, però també a acollir exposicions de pintura, conferències, balls i altres activitats.</p>
<p>Museu Balear de Ciències Naturals Jardí Botànic Carretera de Desviament Sóller, la vila</p>	<p>Privat Subvencionat Des del 1992</p>	<p>Des de la seva creació, dediquen temps i espais (exposicions) a visites guiades d'escolars. És, a la vegada, museu de ciències, amb exposicions temporals i permanents, i també extens jardí botànic. Recull llegats de: Guillem Colom Casesnoves, Joan Bauçà i William Waldren.</p>
<p>Societat Defensora Sollerense Carrers Vives i Real Sóller, la vila</p>	<p>Privat Des del 1877</p>	<p>Inicialment és una societat d'Ajudes Mútues, una espècie de Seguretat Social per a la classe obrera sollerica, amb serveis mèdics i subsidis pels aturats per malaltia. Estrena dependències i teatre el 1881. L'any 1958 passa a ser una societat cultural, esportiva i recreativa amb activitats educatives de ciclisme, balls mallorquins, conferències, concerts...</p>

Associació Tercera Edat Carrer Bisbe Colom Sóller, la vila	Privat Subvencionat Des del 1983	Casal dels jubilats iniciat l'any 1983 amb activitats de passatemps i cultura: conferències, cursets, exposicions... Menjador des de l'any 2006, però ja havia funcionat abans. S'ha creat un altre associació de semblants característiques al Port de Sóller el 2008.
BALL DE BOT Distintes seus Sóller, la vila	Privat 1900-2000	Distintes iniciatives per ensenyar balls mallorquins. Els grups actuals que fan escola són: Aires Solle-rics, des del 1969 i Estol de Tramuntana des del 1982. Altres grups: Dansadors Vall d'Or i Brot de Taronger (1951).
ESCOLES DE MÚSICA I CORALS Distintes seus Sóller, la vila	Privat Municipal 1900-2000	Les bandes i les escoles de música han anat moltes vegades associades: "Lira Sollerense" (1916) amb el premi Miquel Ballester Serra. La Banda i Escola Municipal de Música (2000), també amb corals infantils i jazz band. Les corals han estat nombroses. A principis de segle existeix "El Orfeón Sollerense". El 1958 es posa en marxa la Coral Polifònica de Sóller i posteriorment existeixen: Cantors de la Vall, Veus Joves de Sóller, Coral l'Alba, Coral Mixta Joventuts Musicals, Pro Música Chorus, Orfeó Solleric i, actualment, Coral de Sóller o Quinta Justa. A inicis dels 60 es crea Joventuts Musicals que organitza concerts de música clàssica, jazz, folk, nova cançó...
ESCOLES ESPORTIVES Distintes seus Sóller, la vila	Privat 1900-2000	En cent anys, nombrosos esports i iniciatives: Des del 1927, moltes iniciatives d'equips i activitats de futbol per a majors, joves i infants. Des del 1932, el Joventut Mariana viu el basquet, i avui educant grups de distintes edats. El 1951 es creà la Peña Atlética Sollerense, activitat seguida després per altres grups: bàsquet, escacs, excursionisme, natació, ciclisme, ping-pong, cinema (Cal Bisbe)... Des del 1983, Club Ciclista Defensora Sollerense. Els Jocs Escolars s'introdüïren a Sóller l'any 1979 i un curs després els Jocs Esportius d'Estiu. A partir d'aquesta data els esports han tingut i tenen activitats educatives a través de l'Institut Municipal d'Esports i Escoles Municipals.
ESPLAI Distintes seus Sóller, la vila	Privat 1900-2000	Distintes iniciatives d'excursionisme i natura. El 1913 es crea el Grup d'Exploradors i dura fins el 1923. El grup d'escoltisme catòlic existeix amb el nom de Capità Angelats des del 1961. L'any 1978 es crea el Grup Esplai.

RELIGIÓ
Distintes seus
Sóller, la vila

Privat
1900-2000

Durant aquests cents anys s'han desenvolupat, quasi en exclusiva, moltes activitats catòliques, a més dels Testimonis de Jehovà i l'Islamisme, que ja tenen seus a Sóller. Activitats catòliques destacades: L'associació Jóvenes de Acción Católica, 1933. La Congregació Mariana, parroquial el 1895, passa a ser organitzada pels Sagrats Cors del 1940 al 1956 amb acadèmies de pietat, cultura, esports i societat. Cursets de Cristiandat. El Congreso Eucarístico amb una emissora de ràdio, 1959. Coordinadora de Joves Cristians, 1982...

Biblioteca Municipal
Carrer Bisbe Colom
Sóller, la vila

Públic
1989

Servei de Biblioteca en horari de matins i capvespres. El 1994, s'hi suma el fons editorial de La Caixa, quan aquesta entitat tanca el seu servei de biblioteca. Exerceix les següents activitats educatives: conta contes cada divendres, Marató de rondalles el Dia del Llibre, Biblioteca Viatgera per a les Escoles d'Estiu...

L'Edifici "Es Jardins" ha estat: Escola "Vall de Sóller" de Magdalena Coll (1924), Casa Cuna de les monges de la Caritat (1949), Institut de BUP (1975) i Escoleta "Confits" d'Infantil (1991).

Del 1866 al 1986 les monges Franciscanes tingueren convent a Deià dedicat a l'ensenyament de les nines.

L'escola privada de nines de les germanes Coll, "Vall de Sóller" que inicià la labor als Jardins l'any 1924, acabà la labor del 1934 al 1965 a la vivenda de les mestres al carrer de Sant Jaume.

El col·legi Sant Felip Neri per a nins es dedicà a la labor de Primària o EGB des del 1947 fins el 1975.

La Unitària de nines de l'Alqueria des Comte està oberta des del 1904 fins que va obrir el col·legi comarcal Es Puig el 1976.

El Col·legi Municipal d'Ensenyances Mitges està ubicat al carrer de Cetre del 1936 al 1940.

Ca ses Monges de la Caritat del Port perderen l'edifici-escola quan l'any 1937 hi hagué l'expropiació estatal per fer la Base Naval.

L'expropiació per a l'Estació Naval del Port obligà, que a partir del 1937 els nins de la pública es traslladassin a una casa particular, cantonada carrers Marina i Jaume Torrens.

La Unitària de nins de Biniaraix, vora la Plaça, tancà el 1976, quan s'obrí el col·legi comarcal Es Puig.

Abans de l'agrupació escolar Es Puig del 1976, els nins de l'Horta assistiren a classes a dues cases de davant el parc infantil.

Les Escoles Cristianes, Freres del Bavarall, Germans de la Salle, tingueren escola a Sóller, primer al Convent (1905) i després a Cas Sedasser (Casal actual de la Guàrdia Civil) i a Cal Bisbe (1928) fins que tancaren el 1938.